

Høringsvar ang. kommissionens initiativ vedr. bæredygtige produkter

I Danmarks Naturfredningsforening, WWF Verdensnaturfonden, Rådet for Grøn Omstilling og Plastic Change takker vi for muligheden for at indgive høringssvar ang. kommissionens initiativ vedr. bæredygtige produkter.

Vi er, i de førømtalte grønne organisationer, overvejende positivt indstillet over for Kommissionens initiativ. Vi har følgende generelle bemærkninger til initiativet.

Bæredygtighed som norm

Et af hovedmålene med Kommissionens nye handlingsplan for cirkulær økonomi er at gøre bæredygtige produkter til normen. Der er mange forskellige definitioner af begrebet "bæredygtighed", men det er almindeligt accepteret, at det indebærer, at der tages ansvar for hele produktets livscyklus fra design til korrekt bortskaffelse, når produktet er helt udtjent, eller tilbagetagning af produktet. Dette må anses for at være formålet for Kommissionens initiativ vedr. bæredygtige produkter, og bør således være rettesnor for udformningen af initiativet.

Minimumsstandarder og adgang til det indre marked

Det er vigtigt, hvis bæredygtighed skal være normen, at vi - både i forhold til forbrugeren, den offentlige sektor og den private sektor - gør bæredygtige produkter til det nemme valg. Det kræver, at der fastsættes nogle minimumsstandarder for bæredygtighed, og at produkter, der ikke lever op til disse standarder, bliver nægtet adgang til det indre marked.

Rækkevidde og fokuspunkter

I forhold til rækkevidden af Kommissionens initiativ vedr. bæredygtige produkter bør initiativet således omfatte alle produkter på det europæiske marked (udvidelse af EU's produktpolitik i bredden) og samtidig målrette en mængde tiltag mod strategisk udvalgte sektorer (udvidelse af EU's produktpolitik i dybden). Disse sektorer bør som minimum være dem, der nævnes i handlingsplanen for cirkulær økonomi. Vi mener overordnet set, at det er væsentligt, at der er fokus på:

- At der placeres færre engangsprodukter på markedet. **Vi foreslår konkret**, at
 - Der sættes et kvantitativt og bindende mål for affaldsreduktion samt en række mindre mål på strategisk udvalgte områder. Vi har i national kontekst foreslået følgende mål:
 - Mål om at reducere emballageaffald med mindst 25 % i 2025 og 50 % i 2030
 - Mål om at reducere mængderne af engangsdrikke- og fødevarebeholdere med 50% i 2025 og 80% i 2030 med endeligt mål om fuld udfasning af disse produkter.
 - Mål om, at 80 % af alle drikke- og fødevarebeholdere, der sættes på markedet i 2030, er genbrugelige.
 - Mål om at reducere indpkningsfolier og vådservietter med 25% i 2025 og 50% i 2030.

- Der indføres forbud og restriktioner mod engangsprodukter i hotel- og restaurationsbranchen som f.eks. "single serve" sæbe og shampoo produkter.
 - Der indføres forbud og restriktioner mod visse typer af plastik.
 - Der indføres restriktioner mod visse typer af emballage.
 - Der indføres obligatoriske designkrav med det formål at udfase plastikmaterialer, der i særlig høj grad nedbrydes til mikroplastik.
- Forbedring af produkternes holdbarhed. Dette kunne f.eks. ske ved at ændre reklamationsretten, da dette øger forbrugernes muligheder for at få deres produkter repareret samtidigt med, at det forhøjer virksomhedernes incitament til at designe mere holdbare/varige produkter. **Vi foreslår konkret**, at
 - Reklamationsretten forlænges fra 2 til 6 år på hårde hvidevarer, biler, elektronik og andre produkter, der må forventes at holde længe.
 - At der gennemføres flere restriktioner mod problematiske stoffer/stofgrupper. Dette vil højne produkters kvalitet både i forhold til forbrugernes sundhed og muligheden for genanvendelse, når produktet er udtjent.
 - At brugen af det udvidede producentansvar samt brugen af afgiftsstrukturerer til at fremme genbrugssystemer og andre tilbagetagningsordninger udvides. Dette gælder både i forhold til at udvidelsen af EU's produktpolitik i bredden og i dybden. Erfaringer inden for den igangværende implementeringen af det udvidede producentansvar på bl.a. emballage viser, at begrebet udgør et nyttigt politisk værktøj i overgangen til en cirkulær økonomi, men at medlemsstaterne har brug for mere vejledning i forhold til at bruge afgiftsstrukturer til at fremme genbrug samt til at øge kvaliteten i genanvendelsen. Vi mener således, at det udvidede producentansvar, udover at skulle udvides til andre produkter på det europæiske marked, også bør skærpes inden for særligt relevante produktkategorier som f.eks. emballage. **Vi foreslår konkret**, at
 - Udvide det udvidede producentansvar, så det gælder for langt flere produkttyper, herunder tøj og tekstiler.
 - Stille krav om, at medlemsstater, som en del af det udvidede producentansvar, indfører afgiftsstrukturer, der fremmer genbrug ved at pålægge produkter, der *ikke* er designet til genbrug og *ikke* indgår i et genbrugssystem, en afgift.
 - Udarbejde en fælles europæisk vejledning, der guider medlemsstaterne i forhold til at designe udvidede producentansvars-ordninger, der fremmer genbrug og cirkulær genanvendelse. Det er væsentligt, at implementeringen af det udvidede producentansvar følger de prioriteringer, der er udlagt i affaldshierarkiet. Dette forudsætter, at der skelnes mellem genbrug, cirkulær genanvendelse og "downcycling", hvoraf sidstnævnte ikke er hensigtsmæssigt og derfor bør undgås.

- At forbyde destruktion af usolgte varer for alle produkttyper, der ikke er mere skadelige for forbrugeren og/eller miljøet, hvis de ikke destrueres.
- At den offentlige indkøbsmuskel bruges til at fremme cirkulære forretningsmodeller, som reducerer affald. **Vi foreslår konkret**, at
 - Der sættes et kvantitativt og bindende mål for andelen af bæredygtige indkøb i den offentlige sektor.
 - Der stilles krav om, at indkøb af visse produktgrupper skal være i brug i en vis årrække eller leases, og at der indkøbes genbrugsløsninger hvor muligt.
 - Medlemsstaterne pålægges at udarbejde en plan for udfasning af engangsservice i offentlige institutioner.
 - Der opstilles en aftalestruktur som underbygger softwareopdateringer på småt elektronik, da det ofte udskiftes blot på baggrund af forældet software.
- At fremme cirkulære forretningsmodeller med høje miljøstandarder og sikre at forbrugerrettigheder overfor produktet/service er et krav.
- At standardisere kriterier for design af cirkulære emballager og produkter.
- Udarbejdelse af en lovgivningsmæssige ramme, der effektivt blokerer vildledende markedsføring og "greenwashing."
- At det digitale produktpas kommer til at indhold den fulde liste over kemiske stoffer, cirkularitet (holdbarhed/varighed, reparerbarhed, genbrugelighed, genanvendelighed) og det fulde miljømæssige fodaftryk.